

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—

Sumljiva vnema.

»Jutro«, glasilo nekdanjih demokratov in sedanjih JNSarjev, se je začelo ogrevati za vpeljavo samouprav. Dobro ve, da se samouprave ne morejo oživotvoriti, dokler ni izšel o njih zakon. JNSarji so imeli nekaj let časa, dokler so namreč bili na vladi, da bi takšen zakon izdali. Pa niso storili. Še več. Samoupravnemu razvoju so direktno zagradili pot z uvedbo najstrožjega centralizma, ki ga je doslej doživela naša država. Udejstvena je najpopolnejša unifikacija (poenotenje) uprave na vseh področjih javnega življenja. Kakšne pokrajinske posebnosti ne obstojajo več. Razlike med različnimi deli države, kar se tiče gospodarstva, kulture itd., so izginile. Vsaj na papirju. V Sloveniji so naši dični JNSarji šli tako daleč, da so iz šolskih knjig odstranili opis slovenske zemlje in njene lepote.

Bivša demokratska stranka je že od početka naše države povse centralistično usmerjena. Ko je minister Stojan Protič predložil v maju 1920 svojim ministrskim tovarišem svoj ustavni načrt, ki je predvideval široke, istinske in učinkovite samouprave, je demokratska stranka pozvala g. Vesniča iz Pariza, ki je sestavil vlado. Protičev načrt o samoupravah je padel; demokratje so njegovi grobokopi. V ustavotvorni skupščini so bili demokratje v zvezi s slovenskimi kmetijci vneti zagovorniki centralistične ustave, znane pod imenom vidovdanske ustave, koje sprejetje so s svojimi glasovi omogočili. SLS je tedaj kot opozicijska stranka odločno stala na braniku samouprave, kar spričuje njen ustavni načrt, ki ga je v skupščini vložila in branila. Preprečiti pa ni mogla sprejetja vidovdanske ustave, ker je bila opozicija vsled abstinence Radičeve stranke številčno prešibka.

Težnje in borbe SLS je dr. Gregor Žerjav, vodja slovenskih demokratov, v parlamentu takole označil: »So še elementi, ki so centrifugalni (bežijo od središča), je še čuvstev plemenskega separatizma, ki se ga je treba bati... Večini se dozdeva malo sumljivo, da je d'Annunzio simpatiziral s separatističnim in federalističnim programom pri nas, in kadar čitamo časnike iz Dunaja in Italije, vedno imamo občutek, da oni zelo močno želijo, da zmaga struja, ki želi separatistično in federalistično ureditev naše države. Ali se vam, gospodje, to ne zdi sumljivo? Sigurno je, da bo takšna država, ki bo decentralistično urejena, slaba ter da

bo to dobro za naše sovražnike. Zato z ožjega slovenskega stališča mislim, da je treba iskati čim večjega in jačjega edinstva.« Besede slovenskega demokratskega voditelja so tako jasne, da ni treba dodati razlage. Načelo slovenskih demokratov je torej to-le: težnja po samoupravah je separatizem (hoče državo raztrgati), decentralistično (torej po samoupravnem načelu) urejena država je slaba država.

Če so demokrati na vladi, so najbolj zagrizeni pristaši centralistične in unitaristične (edinostne) države. Vsakogar, ki se poteguje za avtonomijo ali za samoupravo, ovajajo kot separatista, kot simpatizerja d'Annunzia, Dunaja, Pešte in bogve koga. Ko pa morajo grizti trdo skorjo opozicijskega kruha, pa se naenkrat vzbudi v njih sumljiva želja po samoupravah. Začeli so pisati o »tesnosrčni centralistični upravi, ki je vedno bolj okorela« (kdo jo je neki povzročil, ako ne demokrati in kmetijci?!), o »resnični decentralizaciji oblasti«, celo da je treba zakonodajno decentralizirati, ker to ni nasprotno unitarizmu (edinstvenosti). Ako bi se besede »Jutrove« smele vzeti resno, bi postavile zgoraj navedeno od dr. Žerjava določeno stališče demokratov na laž. Pa jih nikdo resno ne jemlje. Boriteljica za idejo samoupra-

ve in njeno ostvaritev je bila, je ter bo tista stranka, ki je to idejo junaško branila v ustavotvorni skupščini, ki je Sloveniji izvojevala izjemno oblastno samoupravo in ki tudi sedaj te ideje ne pušča iz vidika.

Minister dr. M. Krek pride zopet med Štajerce.

Zborovanje ministra dr. M. Kreka v Slov. Bistrici.

V nedeljo, dne 17. novembra 1935 ob 10. uri predpoldne se vrši okrajno zborovanje Jugoslovanske Radikalne Zajednice v Slov. Bistrici v Okrajni hranilnici.

Govorijo gg.: minister dr. M. Krek, dr. Josip Leskovar, bivši oblastni predsednik, dr. Franc Schaubach, bivši okrajni inspektor, Marko Krajnc, tajnik.

Zborovanje ministra Kreka v Ormožu.

V nedeljo, dne 17. novembra 1935, ob 3. uri popoldne se vrši javno zborovanje Jugoslovanske Radikalne Zajednice v Ormožu v dvorani »Kletarskega društva« za sodni okraj Ormož.

Govorijo: minister dr. Miha Krek, minister v p. Vesenjaku Ivan, dr. Josip Leskovar, bivši oblastni predsednik in Marko Kranjc, tajnik.

V NAŠI DRŽAVI.

Nj. Vel. kraljica Marija se je pripeljala s kraljevičema Tomislavom in Andrejem ter z ožjim spremstvom 10. novembra v Bukarešto k materi in k bratu romunskemu kralju.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Obširne aretacije na Dunaju. Zadnje dni je bilo aretiranih na Dunaju nad tisoč ljudi, ki so bili včlanjeni v protizakonitih marksističnih organizacijah. Med aretiranimi so železničarji in delavci električne stroke. Vsak član te organizacije je dobil pri vstopu kovancec za en groš, na robu katerega je bila komaj vidno vklesana članska številka. Članstvo se je spoznavalo po teh groših. Policijska oblast je prepričana, da je zajela le samo en del te tajne organizacije.

Sankcije ali kazenske odredbe proti Italiji obsegajo v glavnem 5 točk. Prvi

odredbi in sicer prepovedi uvoza orožja v Italijo in ukinitvi tozadevne prepovedi za Abesinijo je pritrnilo 40 držav in med temi tudi naša. Drugo sankcijo in sicer finančno kazensko odredbo proti Italiji je potrdilo 37 držav in seve tudi naša. Tretji sankciji prepovedi italijanskega blaga je dalo pristanek 36 držav z Jugoslavijo vred. Peto sankcijo in sicer zagotovitev medsebojne pomoči onim državam, ki so oškodovane z izvajanjem kazenskih odredb proti Italiji, je podpisalo 18 držav.

Novi predsednik čehoslovaške vlade. Predsednik republike Masaryk je imenoval za novega predsednika vlade dr. Milana Hodžo. Novi ministrski predsednik je slovaški protestant ter znani javni delavec, katerega je pozdravil parlament z navdušenjem. Po prečitaniju ukaza o imenovanju novega predsednika se je vršila volitev predsednika parlamenta. Od 264 oddanih glasov je dobil 219 bivši ministrski predsednik Malypetr.